

Kiŋwaati ki Pɔɔ tɛ tsɛɛ li kintaashe **ki** **Ɛfishɛ-ɛŋ** **Fiee fi nuuŋ lɛ Kiŋwaati ki** **Ɛfishɛ-ɛŋ kini**

Kiŋwaati kini ɛ Pɔɔ wu tɛ tsɛɛ, ŋwane nton wu Jiso li beniin be kimbeenche-ɛ be li kiton ki Ɛfeso-o. Kikoo ki fiee fi nuuŋ lɛ kiŋwaati kini-i nuuŋ nseese wu Nyɔ tɛ nache le gii naa banche biee bichu bi liboo be bi laaŋkwiin gee lɛ Jiso-o lekwiin. Pɔɔ naanyɔ si fi tɛ dende se beniin tuu be nuuŋ li leke li Nyɔ-ɔ be Nyɔ. Wu doonche si Taa Nyɔ tsaa beniin bee, wu feeki bibifi bi bee keti li Jiso Krai wu Nwani-i, be si tɛ fe ŋkiki we li bee wu nuuŋ Fiana yi Waan. Wu tifɔɔ beniin be wu tsɛɛ li bee baa le be ni be tsiin ntse wu doonchi le be taashe baa be Krai kituŋ. Pɔɔ doonchɔɔ tɛ lɛ dzé-e lɛ dzé-e le maa si kintaashe ki beniin be kimbeenche-ɛ nuuŋ wi mumkpaŋ li Krai li.

Bikoo bi biee bi lɛ Kiŋwaati kini-i

1:1-2 Mbɛɛche

1:3-3:21 Ntaŋ wu Nyɔ tɛ kemi li Krai li mɔɔ li kintaashe ki beniin be kimbeenche-ɛ

4:1-6:20 Ntse wu beniin be Krai lɛ wu fwɛŋ

6:21-24 Kimɛrise

¹ Ɛ mi wu Pɔɔ, ŋwane nton wu Krai Jiso li kiŋkɔŋgise ki Nyɔ-ɔ.

Ntsekɔɔ kiŋwaati kini li beniin be nuuŋ be Nyɔ-ɔ be Ɛfeso be lemi mkpaan li fiee fi kii Krai Jiso-o.

² Nyɔ Baa wusɛṇ bɛ Taa Jiso Krai doonchɛ bɛn shɛṇ yee yi dzeɛṇ, tuu nyɛ bɛn mbɛɛṇgii.

Kimbɔnɛ ki fii fiana yi beniin bɛ taasɛ bɛ Krai

³ Mpiaru nuun li Nyɔ yi nuun Nyɔ yi tuu yi nuun Baa wu Taa wusɛṇ wu Jiso Krai. Yi bɔɔni yɛ bee bɛ kimbɔnɛ kichu ki kwɛɛṇ wu liboo ki fii Fiana yisɛṇ si tɛ taasɛ bɛ Krai.

⁴ Fɛ Nyɔ tɛ mɛɛṇ yi se gwan kimfoo ki kwɛɛṇ lɛ, yi tɛ tsaa bee le ke tɛ naa tɛ taasɛ bɛ Krai, le tɛ ni tɛ wuuti, tɛ ni tɛ nuun findzɔṇ nsin lɛ wuu lii. Li kinɔṇgise kee li,

⁵ yi tɛ kɔɔ yi nachɛ le yi gii naa yi bɛ yi dzɔɔ bee tɛ ni tɛ nuun bɔɔṇ bɛ yi-i kɛti li Jiso Krai. Yi tɛ fɛ lɛ, biki fiee fi dzeɛṇ fɛ yi-i si yi tɛ wɛki le fi nuun.

⁶ Fi tɛ nuun lɛ le mpiaru ni giingɪ li yi-i li nya ye yi nyɔṇa yi wu nyɛ li bee li yee li kɛti li Nwani wu nuun shɛṇ yee.

⁷ Tɛ soo bee li tsan yi bibifi-i nuun bɛ ngɔṇ mɛ Nwani wuni-i. Fi nuun le, yi feeki yɛ bibifi bisɛṇ, biki kinɔṇgise ki ko nge ki tɛ doonchɛ li bee li.

⁸ Tɛ gii nuun le doonchɛ shoosɛ bushoosɛ li bee li. Yi tɛ fɛ lɛ bɛ bufii bu yi-i buchuu mɔɔ mbeeche wu yi kwikwi.

⁹ Nyɔ fɛ yɛ tɛ kɛɛ fiee fi yi wɛki fi tɛ shiin fi nuun lɛ munyiikɔɔ li. Yi fɛ yɛ biki fiee fi dzeɛṇ fɛ yi-i si yi tɛ nachɛ le ke yi naa yi fɛ kɛti li Krai li.

¹⁰ Yi tɛ nachɛ le ke fɛ mfi bɛ wu kɔche gii banche bieɛ bichu mɔɔ nuun bi liboo, mɔɔ nuun bi laanɔkwiin, gɛɛ Krai ni nuun kikoo ki bi-i.

¹¹ Nyɔ tɛ tsaa tɛ bee le tɛ ni tɛ nuun beniin bee li Krai. Yi tɛ tsaa si yi tɛ nachɛ mɛɛṇ lindɛɛri, biki

ḡkaache wu yi nee tsaan si yi tē shiṇ yi feti biee biee bichu biki ntan wu yi si yi kṇḡgisi.

¹² Fi tē nuuṇ lē, le bee tē nuuṇ beṇiṇ be ḡkosi be tē saa be ḡēē bufii li Krai li tē ni tē tsiṇ ntse wu feti bunṇa bu Nyṇ-ṇ yengi, mpiaru se ni ḡiṇḡi li yi-i.

¹³ Beṇ tē ne taashe baa be Krai mfi wu ne tē woo jē yi cheṇ yi nuuṇ nton wu dzeṇ wu tē be be kinsofu li be-ṇ. Si ne tē woo lē, ne tuu ne ḡēē shēṇ li Krai, Nyṇ se fē ḡkiki wu yi li yi yine-ē wu nuuṇ Fiana yi Waan yi tē kaache beṇiṇ lu.

¹⁴ Fiana yi Waan yini nuuṇ fiee fi doonchi ḡwaani bisheye bi tē ḡii tē naa tē keme. Tē ḡii tē naa tē keme mfi wu Nyṇ meeshi yi soo beṇiṇ be nuuṇ bee li tsan yi bibifi-i. Neelē, bunṇa bwee ni bu yengi mpiaru se ni ḡiṇḡi fē yi-i.

Pṇṇ lēkē li Nyṇ-ṇ kii beṇiṇ be Efeso

¹⁵ Mi ḡ'wooṇ kituṇ kii shēṇ yi ne ḡēē li Taa Jiso-o, mṇṇ kṇḡḡḡgise ki ne keme li beṇiṇ bechu be nuuṇ be Nyṇ-ṇ. Fiee fiee fi fē,

¹⁶ mfi wu nlēki Nyṇ ḡkiimi beṇ. Mmēṇṇ ki nchine kē le ni nyēē kiyṇni li Nyṇ-ṇ kii beṇ li nlēkē li Nyṇ wē-ṇ kē.

¹⁷ Nlēkṇ le Nyṇ yi nuuṇ yi Taa wuseṇ wu Jiso Krai, Nyṇ yi nuuṇ Te bunṇa, le yi nyē beṇ Fiana yi nyē beṇ bufii, yi ḡwiye lii yine ne kēē yi bujṇ.

¹⁸ Nlēki le Nyṇ kaṇḡi bufii bune ne kēē fiee fi ne bichi limfwe li fi-i, fi nuuṇ fi yi tē teen beṇ kii fi, ne tuu ne kēē bunṇa bu ḡḡe bu bisheye bi beṇiṇ be nuuṇ be Nyṇ-ṇ.

¹⁹ Nlēki li Nyṇ-ṇ le yi ḡwiye bufii bune ne kēē buṇḡa bwee bu yēki buṇḡa buchu. E buṇḡa bu ḡḡe buni bu yi nindi be bu li bee tē ḡēē shēṇ li yi-i.

²⁰ Ɛ bunɔa buni bu tɛ niŋ bɛ bu se buu Krai li kwe-e, yɛki wu shiiki lɛ kibɛnɛ kee ki kigɔŋɛ-ɛ li kwɛɛŋ wu liboo li.

²¹ Krai gbɛɛŋ wu ko wu yaa biee bi sɛki bichu mɔɔ bɛmfɔŋ mɔɔ bunɔa mɔɔ bunɔŋa buchɔ. Tuu kɛmi bukoon bu kuu bu yɛki mɛŋkoon mɛnɔu mɛ bɛ teenyi bɛniin lu. Nuun lɛ nuun yɛ nɛɛ li mfi wuni kwaa kɛ. Gii ni nuun nɛɛ lɛ li mfi wu bɛɛ li.

²² Nyɔ gɛɛ yɛ biee bichu lɛ wuu lɛkwiin, yi tuu yi biinɔi wu le ni nuun kikoo ki fiee fichu li kintaasɛ ki bɛniin bɛ kimbeenɛɛ-ɛ.

²³ Kintaasɛ ki bɛniin bɛ kimbeenɛɛ-ɛ kini nuun yi yi Krai. Krai se tuu wu yisɛ wu kɔɔɛ nuun kii kintaasɛ kini, ɛ nɛɛ wu wu feti biee bichu bi yiiki bi kɔɔɛni lɛ dzɛ chichi-i.

2

Nyɔ tɛ taasɛ bee bɛ Krai buu li kwe-e

¹ Tɛ nuun ŋkosi, nɛ nuun bɛniin bɛ tɛ kwiye li fiana kii bɛnɔɔ bɛ Nyɔ-ɔ bɛ nɛ tɛ bondini bɛ bibifi,

² bi nɛ tɛ tsiin nɛ feti. Nɛ tɛ tsiin nɛ biki nuun dze yi bɛniin bɛ li nsɛ yini tsiin, nɛ tuu nɛ biki mfɔŋ wu bunɔa bu li mfiee li. Ɛ wu wu wɛ fiana yi nindi dɛɛni li bɛniin bɛ tɛɛmi bikoo li Nyɔ-ɔ.

³ Fi fiɛ tɛ si bee bɛɔu tɛ tɛ shiin tɛ tsiin. Tɛ tɛ tsiin tɛ feti biee bi nyan yi bwiin nɛki yi kɔŋgisi, tɛ biki biee bi nyan yi bwiin bɛ bɛmbɛɛɛ bɛ tɛ wɛki le tɛ ni tɛ feti. Bee si bɛniin bɛyɔŋ tɛ tɛ nuun bɛniin bɛ shɛŋ fuuti Nyɔ bɛ bee, nɛɛ yɛɛŋ si wiwon kwikwi nuun.

⁴ Se nuun le Nyɔ yi yisɛ bɛ nshiin li bee li tɛ kɔŋgi bee ŋge,

⁵ yi taashe bee be Krai yi buu li kwe-e mɔɔ nuun si te tɛ nuun ε tɛ kwi kitun kii bɛnchi be Nyɔ-ɔ be tɛ tɛ gii tɛ bondini. Nyɔ tɛ soo beŋ nuun kii shɛn yee yi dzeen.

⁶ Si yi tɛ taashe bee be Krai Jiso buu li kwe-e le, tuu yeeki bee shiiki bee li kwɛɛn wu liboo li.

⁷ Tɛ fɛ le ke tuu nuun mfi wu beɛ, gii doonche bee shɛn yee yi dzeen yi nge yi wi nuun tɛ fichɛ kɛ. Shɛn yee yi dzeen yini yi doonche ye li kinƙɔngise kee li li bee li keti li Krai Jiso-o.

⁸ Ne ni ne kii le Nyɔ tɛ soo beŋ tɛ nuun kii shɛn yee yi dzeen yi tɛ doonche li be-en keti li shɛn yi ne tɛ geɛ li Krai li. Fini nuun ye beŋ ne tɛ fɛ kɛ. E nya yi Nyɔ.

⁹ Tɛ gii nuun ye kii nime chimu chi wi tɛ nin se kemi le wi wumu se tuu dza ni tsakisi yi kɛ.

¹⁰ Fiee fi nuun lu, fieɛ le si tɛ baa dɛɛni ni, ε Nyɔ yi nin be tsan yee. Yi taashe bee be Krai Jiso yi fɛ bee tɛ nuun beniin befe, le tɛ se ni tɛ nindi nin yi dzeen yi tɛ nache mɛɛn lindɛɛri, le ε yi yi tɛ gii tɛ ni tɛ tsiin tɛ nindi.

Bini bife to bieɛ wi mumƙpaŋ li Krai li

¹¹ Beŋ beniin be nuun ye kini ki Bejuu le kɛ, ne kimi yeɛn fiee fi ne tɛ shiin ne nuun nƙosi. Bejuu be teenyi yi yibee le be baa nuun beniin be be seɛ be dzoo, be tɛ teenyi beŋ le ne baa beniin be nuun bintɔɔ. Nsefu dzoo wuni nuun fiee fi be feti li wi-i bwin be tsan.

¹² Ne kimi yeɛn le tɛ nuun li mfi we-ɛ, ne tɛ kemi ye fiee fi fɛɛ be Krai kɛ. Ne tɛ gii ne nuun ye le kingoke ki beniin be Nyɔ-ɔ lenti be nuun be Iseleɛ kɛ. Ne tɛ gii ne kemi ye fiee fi fɛɛ be leh wu nƙaache wu Nyɔ tɛ ji

bɛ bɛ kɛ. Nɛ tɛ giɪ nɛ nuuŋ nɛɛ fiɛ li nsɛ yini-i nɛ kɛmi yɛ fiɛ fɪmu fi nɛ bichi limfwe li fi-i kɛ, nɛ kii yɛ tɛ Nyɔ kɛ.

¹³ Se nuuŋ le, li dɛɛni si nɛ taasɛ baa bɛ Krai Jiso ni, bɛŋ nɛ tɛ shiɪŋ nɛ nuuŋ mfiɪŋ li Nyɔ-ɔ, yi dzɔ yɛ bɛŋ kituŋ le nɛ bɛ li yi-i lichɪŋ kɛti li ŋgɔŋ mɛ Krai.

¹⁴ Ɛ wu wu Krai kibɛɛ wu bɛ bɛ mbɛɛŋgiɪ li bee li. Wu fɛɔ Bɛjuu bɛ bɛniɪŋ bɛ nuuŋ yɛ Bɛjuu kɛ to wi mumkpaŋ kituŋ. Wu shaanshɔɔ kimbe ki tɛ gatini ki nuuŋ mbani wu tɛ shiɪŋ wu nuuŋ lɛ bee li lɛnti.

¹⁵ Wu nyɛɔ yi yɛɛ li kwe-e le lɛɛshɛ nchi bɛ bɛɛ bi nchi kwɛŋgi le bɛ ni bɛ fɛti le nɛ se nɛ nuuŋ bɛniɪŋ bɛ Nyɔ-ɔ. Wu fɛɔ lɛ le se taasɛ wi kwikwi li yi yɛɛ li bɛ se to kituŋ wi mumkpaŋ wu fwɛŋ li bintsii bi bɛniɪŋ bɛ bɛfɛ lɛnti. Si tɛ fɛ lɛ, tuu bɛ bɛ mbɛɛŋgiɪ.

¹⁶ Kwe yɛ li kintaŋ li taasɛ yɛ bini bi bifɛtu bini yi bɛ bɛ bi fɛ Nyɔ-ɔ li yi yi mumkpaŋ, yi tuu yi lɛɛshɛ mbani wube li kintaŋ li wu ma.

¹⁷ Tɛ bɛ tiiti nton wu bɛɛ bɛ mbɛɛŋgiɪ li bɛŋ nɛ tɛ nuuŋ mfiɪŋ, tee tɛ nton wulu li bɛniɪŋ bɛ tɛ nuuŋ tsekɛtsekɛ.

¹⁸ Ɛ wu wu fɛ bee bɛchu tɛ se kɛmɛ dze le tɛ bɛ fɛ Baa wusɛŋ kɛti li Fiana yi mumkpa-aŋ.

¹⁹ Bɛdɛɛni, nɛ mɛɛŋ yɛ bilɔ, kɛ bɛniɪŋ bɛ bu bɛ kɛ. Nɛ baa nuuŋ bɔɔŋ bɛ kwɛɛŋ lɛ nɛ nuuŋ bɛniɪŋ bɛ nuuŋ bɛ Nyɔ-ɔ, nɛ nuuŋ tɛ bɛniɪŋ bɛ yih yi Nyɔ-ɔ.

²⁰ Yih yini nuuŋ ɛ bɛ gwaŋ yi li kimfoo ki nuuŋ bɔɔŋ bɛ nto-on bɛ Jiso bɛ bɛniɪŋ bɛ tiifi bɛnton bɛ Nyɔ-ɔ, Krai Jiso kibɛɛ nuuŋ tɛtɛ chi boo chi yih yilu-u.

²¹ Ɛ li wuu li yih yilu chichi taasɛ yi se tuu yi kuu kɛ yi naa yi nuuŋ yih yi wuuti yi Taa.

²² Bɛŋ tɛ nɛ baa ɛ bɛ taasɛ bɛ gwaŋ li Krai li, le

nε naa nε nuuŋ kintsii ki Nyɔ tsiin fe li Fiana yee li.

3

Pɔɔ nuuŋ wi wu ntiife wu beniin be nuuŋ ye Bejuu ke

¹ Si Nyɔ fe ye biee bini li be-en li le, nse ntuuɔ nleki Nyɔ li be-en. Mi wu Pɔɔ mi η'we li ncha-a kii nton wu kii Krai Jiso. Nindɔɔ ncha wuni kii beŋ beniin be nuuŋ ye Bejuu ke.

² Mbeechɔɔ le nε kɔɔ baa nε woo si Nyɔ tɛ tsaa mi yi nye nime li mi-i le ntee li be-en kii shɛŋ yee yi dzeen yi tɛ doonche li be-en.

³ Fiee filu nuuŋ fi tɛ shiin fi nuuŋ le munyiikɔɔ li Nyɔ se kɔɔ yee yi gwiye lii yeŋ mi ηeŋ. Mi ntseɛɔ niinkwaa kii fi li be-en.

⁴ E nε teen fini nε ηeŋ fiee fi ηkii kii munyiikɔɔ muni mu tɛ nuuŋ kii Krai.

⁵ Tɛ nuuŋ ηkosi Nyɔ ti mɛeŋ ki fe ke kingoke ki beniin le li mfi weɛ le ki keɛ munyiikɔɔ mulu ke. Dɛeni Fiana yi Nyɔ doonche ye bɔɔŋ be nto-on be Jiso-o be wuuti mɔɔ beniin be tiifi benton be Nyɔ-ɔ, be kii.

⁶ Munyiikɔɔ muni nuuŋ le beniin be nuuŋ ye Bejuu ke baa ε Nyɔ nye tɛ be bishɛye bi yi gɛɛ li beniin bee li. Be baa yi yi mumkpan be be, ηkaache wu Nyɔ tɛ fe li Bejuu li we tɛ li bee si be taashe baa be Krai Jiso keti li nton wu dzeen wu be beŋ li wuu.

⁷ Nyɔ tɛ fe le ni nnuuŋ wi wu nime wu nton wu dzeen wuni, nime chini tɛ nuuŋ nya yi tɛ nye li mi-i kii shɛŋ yee yi dzeen li mi-i. Tɛ dzɔ bunga bwee nin be bu li mi-i le nye nime chini li mi-i le ni nnindi.

⁸ Mmɛeŋɔ mɔɔ ki kɔche ke wi wu nime wu kwɛeŋ li kintutu ki beniin bechu be nuuŋ be Nyɔ-ɔ ke

dududu. Se nuuŋ le Nyɔ̀ tɛ doonche shɛŋ yee yi dzeen li mi-i yi nye nime chini li mi-i, le ngeen ni mfenjisi nton wu dzeen kii bunɔŋa bu Krai le bu kemi ye mawu li beniin be tɛ nuuŋ ye Bejuu ke.

⁹ Fi tɛ nuuŋ le le beniin bechu kee ntaŋ wu mun-yiikɔ wuni gbanaa wu flee fi Nyɔ̀ yi tɛ tɔŋ biee bichu tɛ shiin yi nyiki li yi yee li, li biya-a li biya-a.

¹⁰ Ntaŋ wuni tɛ nuuŋ le gii naa ni nuuŋ li mfi wu deeni-i, Nyɔ̀ gii yi ka li kintaashe ki beniin be kimbeenche-e, yi fe le benchindaa be fiana yi kemi bunga ni yi sɛki bintsii bi liboo, ne nɛŋ bufii bu Nyɔ̀-ɔ bu nuuŋ le dzɛ-e le dzɛ-e.

¹¹ Yi tɛ fe ni biki si tɛ nache fembeɛche-e. Nuun e yi fe flee fini keti li Krai Jiso wu Taa wuseŋ.

¹² E kii wu, wu teebeŋ keme dze le tɛ be li Nyɔ̀-ɔ lichin nkeme chene nsin mɔɔ nuuŋ ntaru maa kii shɛŋ yi tɛ gee li yi-i nsin ke.

¹³ Si fi nuuŋ le, nse ntuuo nsungi bɔ le shɛŋ yi kwi ke beŋ kii nge wu nɛŋgi kii beŋ ke. Ne gii ne keme buɔŋ bulu.

Pɔɔ leke li Nyɔ̀-ɔ li beniin be Efeso-o

¹⁴ E kii biee bini bi ntundi nuŋ li Taa wuseŋ limfwe,

¹⁵ wu menkoon me bini bichu bi liboo mɔɔ bi laankwiin dzeti fe.

¹⁶ Ntundi nuŋ nleki le, kii bunɔŋa bwee bu nuuŋ nge, le nye beŋ be bunga keti li Fiana yee li, bu fe shɛŋ yi ne ni yi teemi.

¹⁷ Ne le, Krai se ni tsiin li shɛŋ yi ne-e si ne gee shɛŋ li wuu le. Nleki li Nyɔ̀-ɔ tɛ le kinɔŋgise ni ki

nuuŋ li be-eŋ ki fε nε lii gεeŋ yi seri si kiti mɔɔ si kimfoo ki tεemi,

¹⁸ le beŋ bε beŋiŋ bechu bε nuuŋ bε Nyɔ-ɔ ni nε kεmi bufii bu nuuŋ nε ni nε kii kiŋkɔŋgise ki Krai lε. Ki nuuŋ li be-eŋ, ki ndeeŋ kwiŋ bε liwe ŋge, ki seri ŋge.

¹⁹ Nlεki li Nyɔ-ɔ le nuuŋ nε kεe kiŋkɔŋgise kee kilu ki yeŋi beŋiŋ le be kεe, le nε ni nε nuuŋ ε nε yiŋe bε fiee fi Nyɔ nuuŋ li fi-i fichu.

²⁰ Tε ni tε pieti Nyɔ. E yi yi nuuŋ yi fε fiee fichu bε buŋga bwee bu nindi li yi yiŋe-eŋ. Se nuuŋ fε yaa tε si tε biiti mɔɔ si tε nuuŋ tε ni tε beechi.

²¹ Mpiaru ni nuuŋ li yi-i kii kintaashe ki beŋiŋ bε kimbeenche-ε mɔɔ kii Krai Jiso li mfi kwikwi mɔɔ mfi wu la le ma siŋ. Fi nuuŋ lε.

4

Beŋiŋ bε Krai lε ni be nuuŋ li kimbanchε-ε

¹ Bεdeeni, mi wu Pɔɔ wu nuuŋ wi wu ncha kii Taa Jiso, nlεkɔɔ beŋ le nε ni nε tsiŋ ntse wu kɔche wu Nyɔ tɛ teen beŋ le nε ni nε tsiŋ li wuu.

² Shiiki yeŋ yi yine fekwiŋ, nε tuu nε ni nε nuuŋ nyεekii, nε kendi shɛŋ. Nε ni nε fii wi bee wi si mwe nuuŋ li kiŋkɔŋgise-ε.

³ Nε gwenini yeŋ bujɔŋ le nε ni nε nuuŋ li kimbanchε ki Fiana yi Waan bεe bε ki lε be-eŋ nεe si nε tsiŋ li mbeɛŋgii wu taashi beŋiŋ li lε.

⁴ Yi yi beŋiŋ bε kimbeenche-ε nuuŋ yi mumkpaŋ, se Fiana yi Waan nuuŋ yi mumkpaŋ. E nεe lε si fiee fi Nyɔ tɛ teen bee le tε ni tε bichi limfwe li fi-i nuuŋ tε fimumkpaŋ.

⁵ Taa nuuŋ nɛɛ mumkpaŋ, kimbeenche nuuŋ kimumkpaŋ, nlisu wu be lisi beniin li dzɔɔ nuuŋ tɛ mumkpaŋ.

⁶ Nyɔ nuuŋ nɛɛ mumkpaŋ yi nuuŋ Baa wuseŋ bee bechu. Yi nuuŋ ɛ biee bichu-u lewe, yi nindi keti li bee bechu-u, yi nuuŋ tɛ ɛ bee li lenti bechu.

⁷ Fi nuuŋ tɛ le Krai nyɛɔ kinderi li wi mumkpaŋ mumkpaŋ li bee li, biki mfichine wu nya ye li mwe-ɛ.

⁸ Fiɛɛ fiee fi be tseɛ ɛ Kinwaati ki Nyɔɔ le,
“Mfi wu tɛ yeki giingi liboo,

Tɛ gii feti beniin be tɛ keeti be biki wu.

Tɛ nyɛ nyá li beniin li.”

⁹ Ntefu le, “Tɛ yɛɛ gɛɛŋ liboo,” nuuŋ le la? Fi doonchi le tɛ saa shee gɛɛŋ likwiin li nshɛ-ɛ.*

¹⁰ Nɛɛɛ, wu wulu wu tɛ shee gɛɛŋ likwiin ɛ nɛɛ wu wu tɛ yɛɛ ka kiboo kichu gɛɛŋ lewe, le bintsii bichu se yiɛ be wu.

¹¹ ɛ nɛɛ wu wu tɛ nyɛ nyá li beniin li. Tɛ nyɛ li bamu-u le be ni be nuuŋ bɔɔŋ bee be nto-on, nyɛ li bamu-u be laŋini biee bi be wuki Nyɔ tiiti, bamu dengi be fenjisi ntoŋ wu dzeɛŋ, bamu be bichi ɛ kintaashe ki beniin be kimbeenche-ɛ be tuu be tiifi beniin.

¹² Tɛ nyɛ nyá yilu le ni nachi beniin be tɛ nuuŋ be Nyɔɔ lu be se kɔche be nuuŋ be ni be nindi nime chee, be gwɛndi yi li Krai yi nuuŋ kintaashe ki beniin be kimbeenche-ɛ,

¹³ nsiin gɛɛŋ bo mfi wu tɛɛben bechu gii tɛ nuuŋ wi mumkpaŋ li kimbeenche kisɛŋ be li fiee fi tɛɛben kii, kundi Nwane Nyɔ. ɛ tɛɛben tsiin ɛ, fi fɛ tɛ nuuŋ

* **4:9** Kɛ le, tɛ shee tɛ be laaŋkwiin le.

bēniin be ta be kōche be mēeshi be nuun si Krai nuun kwikwi le.

¹⁴ Bēdeeni, te mēeη ye te ni te nuun si bōōη be bwi, be ntiife mōō nuun wu la le kēti ndungi be be giingi limfwe tuu liiη nēē si fiee fi mfiee ti sēēsi le kē. Te mēeη ye le te ni te nuun si bēniin be bēniin be dengi be wēendi be bēē be yeηgi binsēē bi be nachē kē.

¹⁵ Te kēmi le te ni te tiiti fișeη nuun cheeη li kiηkōngise-ē, te kuu le dzé chichi le te to si Krai wu nuun kikoo kișeη.

¹⁶ E wu wu feti bikachu bichu bi li yi yee li bi taashe bi bo li wuu bwiη se kuu, bi gwēndi yi yee li kiηkōngise-ē, si kikache nindi chee chi nime bujōη kimu se nindi chee.

Ntse wu fichi be wu fweη

¹⁷ Li dēni-i, li bukoōη bu Taa le η'wēkōō le ntuu ntee nchiinse li be-eη le kiin nē ni nē tuu nē tsiin si bēniin be kii ye Nyō kē. Bēmbēechē be bee ti nuun nēē be yee.

¹⁸ Bufii bu bee nuun bu kijibe-ē. Be baa mfiin li ntse wu Nyō doonchi, kife be tē faaη Nyō nuun kife be tēēmi bikoo.

¹⁹ Bikoo bi bee wonde ηge. Be gēē baa yi yibe li nyēη yi bukwēē li, yi yibe yuusi nēē li mferu ηwaani nyēη chichi.

²⁰ Fini nuun ye fiee fi be tē tifi beη lu kii Krai kē.

²¹ Mbēechōō le nē woo baa kii wu kituη, be tē tifi beη kii wu li cheeη wu kii Jiso-o.

²² Nēē le buu yeēη yi yinē yi fichi yi nē tē tsiin ntse wu fichi lu wu bee kituη kii bīēē bi nyē-eη bi nē tē shiin nē feti.

²³ Nē fiiki bēmbēechē be nē kēmi be to be fēη.

24 Lii yeen nuun yi yi fi en li yi yine-e, yi Nyɔ fe yi bosini yi. Yini nuun yi yi ntse wu gben gi nuun wu che en be wu tsa en wu wuuti.

25 Fi se fee le, ne chine binsee, wi ni tiiti nuun che en li nwaani kife teeben bechu baa bikachu bi yi yi mumkpa-en.

26 E wi dzo shen, mwe ngingi le kiin ni dza nee fe bubiee ke. Kiin ni gee jobe seri shen meen wu lshen ke.

27 Kiin ni nye dze le kin kundi le fe ke.

28 Wi wu yi-i buyi, chine lu ni nindi nuun nime chi dze en be tsan yee, ke se kemee fee fi nuun ni fi-i te beniin be kifoo le lu.

29 Ne ngingi yeen le kiin n'yoru wu bifi ni buti li bimfimu bine-e ke. Wi ni tiiti fee nuun fi dze en fi nuun fi gwan beniin li fee fi be fuki-i, ke tefe chee se ni chi fi-i beniin be wuki.

30 Kiin ne ni ne feti fee fi Fiana yi Waan yi Nyɔ nuun yi ni yi wuki bubiee ke. Fiana yini nuun nkiki wu Nyɔ li yi yine-e wu doonchi le e yi yi kemi ben le ke jobe kache yi meeshi yi soo ben li tsan yi nge-e.

31 Chine yeen shen yi tsoo be shen yi fuuti maa shen yi tonyi maa ntsoon maa mbifise menkoon me beniin le maa shen yi bifi.

32 Ne kemee nuun kinge ki dze en be shen yi dze en li wi bee wi-i. E wi fe bubiee li wi-i, mwe feeki wu nee yeen si Nyɔ te feeki bifi bine keti li Krai li le.

5

Beniin be Krai le ni be tsiin si beniin be kin'wofu-u

1 Si ne baa ba en be Nyɔ be yi kongisi nge le, gwene yeen le ne ni ne feti nee si yi.

² Nε tsiin yεṇ li kinḵonḡise-ε nεε si Krai tē kōonḡi beε nyε yi yee kii beε lε. Nya ye yini tē nuuṇ fintofi fi sεendi shuuṇ li Nyɔ-ɔ.

³ Bieε si bukwεε bε ntse wu nyεṇ kwikwi mɔɔ kin'yεrisee lii bi nuuṇ kε bieε bi bε nuuṇ bε tso jε kii bi lε be-εṇ lenti kε, kife bini nuuṇ yε bieε bi nuuṇ bi ni bi nuuṇ lε beniin bε Nyɔ-ɔ lenti kε.

⁴ Fi mεεṇ ki dzɔɔṇ kε dududu le tefe chi lɔlɔɔ bε tefe chi kibere-e, mɔɔ sɔɔṇ wu lɔlɔɔ ni buti li bimfime bine-ε kε. Nε nyεε yεṇ nuuṇ kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ.

⁵ Nε kεε cheεṇ le wi wu leti bukwεε, kε wi wu feti nyεṇ, mɔɔ nuuṇ wi wu yεrisee lii, kemi yε kintsii lε bumfɔṇ bu Krai beε Nyɔ-ɔ lenti kε. Wi wu kin'yεrisee lii ti dzeti bieε si nyɔ yi ye.

⁶ Kiin nε ni beṇ le wi yεṇ bε beṇ bε tefe chi yee kii bieε bini kε. Nε kεε le bieε bilu bi tē fε shen se yεε Nyɔ bε beniin bε tē wuki yε yi kε.

⁷ Nεε lε, kiin nε ni nε taashe bε kintutu ki bani beniin lε kε.

⁸ Tē giin nuuṇ ḡkosi nε nuuṇ beniin bε li kijibe-ε. Se nuuṇ le dεeni si nε taashe baa bε Taa lε, fi fieε le nε baa beniin bε kin'wofu-u kituṇ. Nεε lε, nε tsiin yεṇ nεε si beniin bε li kin'wofu-u.

⁹ Fieε fi kin'wofu ti bεε bε fi nuuṇ ntse wu dzeen bε wu tsaan mɔɔ wu doonchi cheεṇ.

¹⁰ Gwene yεṇ le nε kεε fieε fi dzeen li Taa li.

¹¹ Kiin nε ni nε lisi tsan li bieε bi kijibe-ε bi waniti kε. Nε busi yεṇ bi fε waan.

¹² Fi gbεṇḡi fi nuuṇ fieε fi buya-a le bε ni bε tiiti kii bieε bi beniin baa feti lε munyiikɔɔ li.

13 Se nuuṇ le fiee fichu fi kin'wofu ti doonchi ti yenḡi bε ṇiṇḡi fi,

14 kife fiee fichu fi yenḡi ti wuutɔɔ. Fiee fiee fi feti bε tiiti fiee fimu le,

“Wε wu liiti, kaangi!

Boche li kwe-e, kin'wofu ki Krai bε ki ban li wε-ε.”

15 Bedεeni nε denḡi nε kii si nε tɔɔmi bikaa bine. Kiin nε ni nε tsiin si bibere kε. Nε tsiin yeṇṇ nuuṇ si beniin bε kemi bufi.

16 Nε gwenini le ε nε kemi mfi wu fεε fiee kiin nε ni lεε wu li yee li kε, kife jo yi dεeni yeṇ yi bifi.

17 Fi se fiee le kiin nε ni nε nuuṇ bibere kε. Nε gwenini le nε kεε fiee fi Taa kɔṇḡisi le nε ni nε feti.

18 Kiin nε ni nε wundi mbiin mε keeti beṇ kε. Fini nuuṇ fiee fi bifisi beniin. Nε baa le ε nε yise bε Fiana yi Waan.

19 Nε yeti li yi yine-ε le juuṇ yi buti le Kinwaati ki N'yɔɔnche-ε,* mɔɔ juuṇ yimi yi ki n'yɔɔnche, mɔɔ yi Fiana yi Waan nyεε li be-eṇ. Nε yuuti le nε yɔɔnchi Taa bε shén yine chi.

20 Nε nyεε kiyɔɔni li Nyɔɔ Baa li mfi kwi bε li fiee fichu-u keti li bukoon bu Taa wuseṇ wu Jiso Krai.

Ntifi li bukeṇṇ bε bunin bε bee

21 Nε nyεε yi yine le wi bee wi-i biki ṇḡuṇu wu nε kemi li Krai li.

22 Bukεṇṇ bε yi-ih, nyε yeṇṇ yi yine li bunin bene-ε nεε si nε nyε li Taa li le,

* 5:19 Kinwaati ki N'yɔɔnche-ε kini nuuṇ ki Mfɔṇ Daafi te tseε.

23 kife nyuḡ nuuḡ kikoo ki kwēēḡ lē, nēē si Krai nuuḡ kikoo ki kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē. Kintaashe kilu nuuḡ yi yee, wu kibēē se nuuḡ Kinsofu ki ki-i.

24 Bēdēēni bukeēḡ be yi-ih kemi le be ni be nyēē yi yibe li bunin be bee li fiee fichu nēē si kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē nyē kēē yi yi ki li Krai li.

25 Ben bunin, nē kōḡgisi bukeēḡ bēnē nēē si Krai tē kōḡgi kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē nyē yi yee, kwi kii ki.

26 Tē nyē yi yee le fē kintaashe kilu ni ki wuuti si tē tsootē ki bē dzōō mōō jē ye.

27 Tē nachē kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē kilu le ke dzōō ki li wuu bwin si kwēēḡ wu fendi wu nuuḡ yē be kinjirē kē, nuuḡ shiingii tē kemē fiee fimu fi bifi kē, wuuti nuuḡ yē be findzōḡ li wuu bwin kē.

28 Nēē lē, bunin kemi le be ni be kōḡgisi bukeēḡ be bee nēē si be kōḡgisi yi yibe lē. E wi kōḡgisi kwēsī, kē kōḡgisōō tē nuuḡ yi yee.

29 Wi nuuḡ yē lu wu ti baanini yi yee kē. Wi ti nyēki yi yee, bōsiniyi bichi lē yi-i bujōḡ. E nēē lē si Krai feti be bee be nuuḡ kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē lē,

30 kife tēēben baa bikachu bi li yi yee li.

31 Fieē fiee fi be tē tēē lē Kinwaati ki Nyō-ō le,
 “E kii fini fi nyuḡ gii naa she tee bee ni,
 taashe bee kwēsī,
 be befē se to wi mumkpaḡ.”

32 Fiee fimu nyimi fieē lē tefē chini lekwiin fi ko ḡge, nse ḡḡḡō fien le fi tiiti fieē kii Krai be kintaashe ki beniiḡ be kimbeenche-ē.

³³ Mɔɔ si ntiiti ni, wi mumkpaṅ mumkpaṅ li be-eṅ kɛmi le kɔṅgi kwɛsi si kɔṅgisi yi yee, kwɛɛṅ kɛmi tɛ le ni yokisi nyumi.

6

Ntifi li bɔṅ li bɛ bɛte bɔṅ

¹ Bɔṅ, nɛ wuki yɛɛṅ bɛchaa bɛnɛ mɔɔ bɛna bɛnɛ lɛ dze yi Taa li, kifɛ fini nuuṅ fiee fi dzeen fi bɔṅ bɛ taashɛ bɛ Taa kɛmi le be ni be feti.

² Nchi wu Nyɔ wu tiiti le,
“Ɔ guundi chaa bee na wɛ.”

Wuni nuuṅ nchi wu ṅkosi wu bɛ taa ṅkaachɛ fɛ.

³ ṅkaachɛ wulu wuni nuuṅ le,
“Wi wu kichi nchi wuni gii naa woo bujɔṅ,
tuu tsi weseen li nshɛ yini-i.”

⁴ Bɛte bɔṅ, kiinɛ nɛ ni nɛ feti biee bi shɛṅ tɔnyi bɔṅ bɛnɛ kɛ. Nɛ kurisi be be kuu bɛ laanchɛ mɔɔ ntiifɛ wu wu Taa.

Ntifi li bɛmfɛ-a bɛ li bɛniin bɛ kɛmi be

⁵ Bɛmfɛ, nɛ wuki yɛɛṅ bɛte bikoo bɛnɛ bɛ li nshɛ yini-i, li nchɛnu bɛ ṅguṅu be-e. Nɛ wuki be bɛ shɛṅ yinɛ chichi si nɛ wuki Krai.

⁶ Nɛ fɛ kɛ lɛ nuuṅ mfi wu be tundi lii li be-eṅ le yi se ni yi dzeen be bɛ bɛn kɛ. Nɛ feti nuuṅ si bɛmfɛ bɛ Krai bɛ feti nuuṅ fiee fi Nyɔ wɛki bɛ shɛṅ yibe chichi.

⁷ Ɛ nɛ nindi li bee, nɛ nindi bɛ kinɛɛtinɛ kɛɛ nɛ nindi baa nuuṅ li Taa li, nuuṅ yɛ li wiwon kɛ.

⁸ Nɛ nindi, nɛ kiimi le fiee fi dzeen fichu fi wi feti gii naa kɛmɛ tɛ fiee fi dzeen li Taa li, mɔɔ nuuṅ mfwa mɔɔ nuuṅ yɛ mfwa kɛ.

⁹ Benj beniin be kemi bemfa, ne kemi te be le dze yi dzeen li, ne nɛngi le kiin ne ni ne chenisi be ke. Ne kiimi le ben be be bechu kemi Te Kikoo mumkpan liboo, li wuu chichi chichi nuun ye lu ke.

Biee bi dzi-in bi Nyɔ nye li tɛben

¹⁰ Li merise-ε, ntiitɔɔ li be-en le ne ni ne lemi ne tɛemi li Taa li, ne yemi nuun li bunga bwɛe bu nɔɔa.

¹¹ Liishe yɛɛn biee bi dzi-in bichu li bwin bi Nyɔ nye li be-en, ke ne se naa ne len ne ton dzin be kinjundi le dzɛ chichi yi ki wɛɛndi le-e.

¹² Ne keɛ le tɛben gwii ye nuun be beniin beyon ke. Tɛben gwii nuun be biee bichu bi kemi bunga mɔɔ bunɔɔa, bu seki kwɛɛn wu kijibe-ε wuni. Biee bini bieɛ fiana yi tii chichi yi nuun li bintsii bi liboo li.

¹³ Se nuun le, ne liishe yɛɛn biee bi dzi-in bichu bi Nyɔ nye li be-en, ke naa nuun li jo yi bifi yɛɛ, ne se len mkpaan si ne baa ε ne fe fieɛ fichu kitun le ne naa ne ni ne lemi bujɔn.

¹⁴ Nɛɛ le, ne lemi yɛɛn mkpaan. Ne dzɔɔ cheɛn wu ni wu nuun si kitsaa ki ne kan litin, ne dzɔɔ ntse wu tsaan wu ni wu nuun si kikwa ki ne lii ne baanye be nkondi benɛ lu.

¹⁵ Nuun ε ne nache le ne ni ne fenjisi nton wu dzeen wu beɛ be mbɛɛngii li beniin li, wu ni wu nuun si bikpɔ bi dzi-in bi ne liishe li bikaa li.

¹⁶ Li ntawu fe-e, nuun le ne ni ne giki nuun shɛn li Krai li, fini ni fi nuun si kikɔɔ ki dzi-in ki ne kemɛ le bɔ. E fi fi ne gii ne ni ne bangi mumbieɛn mu duti be wi mu wi wu bifi wɛ tumisi.

¹⁷ Nε dzɔɔ kinsofu ki Nyɔ soo beŋ lu ki ni ki nuuŋ si kifo ki dzi-in ki ne been, ne tuu ne dzɔɔ te nyɔ yi dziŋ yi Fiana yi Waan nyee yi nuuŋ je yi Nyɔ.

¹⁸ Li fiee fichu-u, ne leki li Nyɔ-ɔ mfi kwi ne biki si Fiana yi Waan doonchi ε ne leki lɔɔ ne biiti fiee fichu fi ne weki li Nyɔ-ɔ. Li fini-i, ne bichi bujɔŋ, ne kendi shɛŋ mfi kwi le ne ni ne leki li Nyɔ-ɔ li beniin be nuuŋ be Nyɔ-ɔ bechu.

¹⁹ Nε leki li Nyɔ te li mi-i le mfi wu ngwiiyi kimfime ken le n'yo, Nyɔ nyee mi fiee fi ngii ni n'yeti, nchenu nsin kii munyiikɔɔ mu nton wu dzeen wu wu Nyɔ-ɔ.

²⁰ E kii nton wulu wu mio li bencha-a si wi wu nuuŋ fe kintsii ki Krai. Ne leki li Nyɔ-ɔ le ε n'yetɔɔ, ni n'yeti si nkemi le n'yo nchenu nsin.

Kimɛrise

²¹ Tichiku wu nwaanɛŋ wusɛŋ wu shɛŋ wu nindi te li Taa li be shɛŋ yee chi gii tee beŋ fiee fichu kii mi, ne se kee si nnuuŋ, mɔɔ fiee fi mfeti.

²² Fiεε fiee fi mi nton wu le be-en kii fi, le be fe ne kee si te nuuŋ, tuu kaangi shɛŋ yinε.

²³ Nyɔ Baa wusɛŋ bee Taa Jiso Krai nyε beŋ mbɛɛngii be kinƙɔngise mɔɔ kimbeenche.

²⁴ Nyɔ doonche shɛŋ yee yi dzeen li beniin bechu be kemi kinƙɔngise ki mee ye ke li Taa wusɛŋ wu Jiso Krai.

Sari

Sari: Sari (New Testament+)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source files dated 26 Apr 2025

0b48302f-d71e-5995-a8f4-98013bf8b3d2